

Kontaktperson:
Jenny Carlstedt, ordförande Geoforum Sverige
info@geoforum.se

Synpunkter på Öppna data-utredningen

Geoforum Sverige är en ideell förening och nationell plattform som arbetar för att långsiktigt främja samhällsnyttan av geodata och en datadriven utveckling av ett hållbart samhälle. Vi representerar drygt 200 organisationer från offentlig sektor, näringsliv och akademi. Våra medlemmar samlar in, producerar, tillhandahåller, analyserar och visualiserar geodata – data kopplade till en plats. Standardiserade data av god kvalitet är grunden för digitalisering. Tillgång till och användning av kvalitativa öppna geodata är därför viktigt.

Geoforum Sverige fokuserar för närvarande på öppna geodata, digital samhällsbyggnads-process och smarta städer samt kompetensförsörjning. Vi erbjuder mötesplatser för kompetensutveckling, inspiration och samarbeten och vi förmedlar löpande nyheter och analyser till branschen och omvärlden. Vi samverkar också med våra nordiska systerorganisationer inom dessa områden.

Geoforum Sveriges vision är: Ökad och breddad användning av geodata och digitalisering – för ett effektivt och hållbart samhälle!

Bakgrund

Geoforum Sverige, tidigare ULI Geoforum, har under många år arbetat med frågan om öppna geodata och har initierat studier av nyttan av öppna geodata samt genomfört seminarier och konferenser om öppna geodata. Vår roll har varit och är att vara en mötesplats för dialog om inriktning och roll för det offentliga åtagandet samt dialog om marknadsaktörers förutsättningar för insamling och vidareförädling av geodata. Våra medlemmar är på olika sätt, till exempel inom ramen för Geodatarådets verksamhet, involverade i öppna data-frågorna samt pågående statliga utredningar om öppna data.

För Geoforum Sveriges medlemmar är det en mycket central och viktig fråga att regelverket utformas så att nödvändigt skydd för säkerhetskänslig information och personuppgifter kan upprätthållas.

Geoforum Sveriges synpunkter

Vi redovisar här några synpunkter och kommentarer och begränsar oss till fråga 3:
- Överväganden om vilka konsekvenserna blir av ett utökat digitalt tillgängliggörande och vidareutnyttjande av information. Vi fokuserar på geodata som utgör en betydande del i de datamängder som Lantmäteriet föreslår ska klassas som värdefulla.

Offentligt åtagande

Det offentliga åtagandet inom geodataområdet har förändrats över tid. Statliga myndigheter och kommuner tillhandahåller inte bara råvaran geodata utan erbjuder också tjänster av skilda slag. En ständigt aktuell fråga bland våra medlemmar är innehåll i och omfattning av det offentliga åtagandet samt gränssnitt och avgränsning gentemot marknaden för vidareförädling. Vår bild är att det är viktigt med tydliga uppdrag från regering och riksdag till myndigheter och kommuner och att det finns en fortlöpande dialog om det offentliga åtagandet och näringslivets roll och möjligheter. Geoforum Sverige är en viktig aktör och erbjuder forum för dialog om dessa frågor.

När fler använder data och förädlar geodata kommer fler kvalitetsbrister i offentliga data att synliggöras. Det innebär nya krav på aktualitet och innehåll. För att tillgodose dessa krav är det viktigt att statliga geodatamyndigheter och kommuner har tillräckliga resurser för insamling av nya data och kvalitetsförbättring av befintliga data. Vår uppfattning är att ökade resurser måste tillföras dels för kompensation för bortfall av avgifter dels för att tillgodose samhällets behov av kvalitetssäkrade geodata.

Vidareförädlingsmarknaden

Den stora samhällsnyttan av avgiftsfria geodata uppkommer genom en växande vidareförädling. Erfarenheter från andra länder, till exempel Danmark, är att vidareförädling växer starkt när data tillhandahålls utan avgift. Kortsiktigt innebär avgiftsfria geodata att affärsmodeller sätts ut spel och att nya tillkommer. Nya företag kommer att etableras och befintliga företag kommer att öka sin omsättning genom att kombinera avgiftsfria geodata med andra typer av öppna statliga och kommunala data samt verksamhetsdata. Inom Proptech och Fintech kommer användningen av geodata att kraftigt öka när öppna och avgiftsfria geodata tillhandahålls.

Svenska företag har under lång tid och på olika sätt förberett sig för en nationell reform om öppna och avgiftsfria geodata. Geoforum Sverige bedömer att företag som finns i andra länder där öppna geodata redan finns kommer att försöka etablera sig på svenska marknaden. Ökad tillgång till kvalitativa öppna data kommer att gynna

tillväxten inom AI. Tillväxt inom AR och VR kommer också att öka användningen av geodata när avgiftsfria geodata erbjuds. Helt nya techsegment och affärsmodeller kommer dyka upp för att de samhällsutmaningar som finns inom till exempel klimatområdet.

För att underlätta användningen av öppna geodata är det mycket viktigt att det är enkelt för alla att hitta data och använda data. God tillgänglighet genom maskinläsbarhet säkras genom öppna format och att standarder finns och används för API:er och licenser.

Ny lagstiftning och tillämpningsregler kräver ett omfattande arbete med kunskaps- och kompetensutveckling både hos myndigheter och inom näringslivet. Kunskap behövs om vilka öppna och avgiftsfria data som finns, format och vilken kvalitet dessa data har. Därför är det viktigt att resurser finns hos statliga myndigheter och kommuner för att tillgodose marknadsaktörers behov och efterfrågan vad avser nedladdningsmöjligheter mm.

Jenny Carlstedt
Geoforum Sverige